

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI**

GULISTON DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

**“UZLUKSIZ TA'LIM TIZIMIDA MALAKALI
MUTAXASSISLARNI TAYYORLASHNING MUAMMO VA
YECHIMLARI: 5 E MODEL MOHIYATI, XORIJIY
TAJRIBALAR” MAVZUSIDA RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
ANJUMAN MATERIALLARI**

2026-YIL 22-23-MAY

**«GRAND KONDOR PRINT»
TOSHKENT – 2026**

UDK: 219.246:69.28:34
KBK: 122.215.148
T 097

DOI: <https://zenodo.org/records/20696033>

“Uzluksiz ta’lim tizimida malakali mutaxassislarni tayyorlashning muammo va yechimlari: 5E modeli mohiyati, xorijiy tajribalar” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari, (23-may 2026-yil). [To’plam]: – Toshkent: “GRAND KONDOR PRINT”, 2026 y., 1009 b.

Ushbu to’plamga 2026-yil 22-23-may kunlari Guliston davlat pedagogika instituti Pedagogika fakulteti “Boshlang’ich ta’lim metodikasi” hamda “Maktabgacha ta’lim” kafedralarida “Uzluksiz ta’lim tizimida malakali mutaxassislarni tayyorlashning muammo va yechimlari: 5E modeli mohiyati, xorijiy tajribalar” mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjuman qatnashchilarining ma’ruza materiallari kiritilgan. Ilmiy-amaliy anjuman materiallari to’plamida respublika oliy ta’lim muassasalarining professor-o’qituvchilari, ilmiy tadqiqotchilar, magistrlar, doktorantlar, talabalarning ilmiy maqolalari o’rin olgan.

Taqrizchilar:

B.Abdullayeva – pedagogika fanlari doktori, professor
S.I.Qulmamatov – pedagogika fanlari nomzodi, dotsent

Mas’ul muharrir:

N.T.Misirova – pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), dotsent.
M.Dj.Toshmatova – pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), dotsent.
M.Berdiyeva – “Maktabgacha ta’lim” kafedrası mudiri, p.f.f.d.(PhD), dotsent v.b.
D.A.Utanbayeva – pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), dosent v.b.

Tashkilotchilar:

D.M.Elmuratova – “Boshlang’ich ta’lim metodikasi” kafedrası mudiri, pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), professor v.b.

A.A.Bolibekov – “Maktabgacha ta’lim” kafedrası dotsenti, pedagogika fanlari nomzodi.

Tahrir hay’ati:

A.Nizamov, X.Umarov, M.Toshmatova, M.Eshonqulova, M.Bayzakova, G.Umarova, D.Nosirova, G.Yusufaliyeva, K.Eshonqulova, D.Kurbanova, J.Ro’zimatov, G.Niyozova, N.Sulaymanova, G.Shoymatova, B.Xolyigitova, J.Sheranova, G.Xolmatova, Sh.Jabbarova, U.Bakirova.

Mas’ullar:

N.Abduraxmonova – pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), katta oq’ituvchi

M.Raimqulova – “Maktabgacha ta’lim” kafedrası o’qituvchisi

To’plamda nashr etilgan maqola va tezislardagi ma’lumotlarning haqqoniyligiga mualliflar mas’uldirlar.

KIRISH

Jahon ta'lim tizimidagi islohotlar va zamonaviy talablarning oshishi, ta'lim jarayoniga innovatsion yondashuv va texnologiyalarni joriy etishni taqozo etmoqda. Ta'lim jarayoniga tatbiq etilayotgan innovatiya usullari samarasi bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy-pedagogik ijodkorligi xarakteri va uning rivojlanganligi darajasiga bevosita bog'liq.

Mamlakatimizda ta'lim tizimini isloh qilish, yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlash borasida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash borasida keng ko'lamli tadbirlar amalga oshirilmoqda. Uzluksiz ta'lim tizimining barcha bosqichlarida ta'lim samaradorligini oshirish, yukak pedagogik mahoratga ega kadrlar tayyorlash orqali sifatli ta'lim berish imkoniyatlarini kengaytirish bugungi kunning ustuvor vazifalaridan biridir. Bu borada ta'lim sohasida faoliyat yurituvchi pedagoglarning amaliyotdagi ko'nikmalarini mustahkamlash va ilmiy izlanuvchanlikni rivojlantirishga qaratilgan texnologiyalarni takomillashtirish hamda innovatsion faoliyatning turli darajalarini talab darajasida egallashlari uchun xorijiy tajribalarga asoslangan ta'lim muhitini, pedagogik sharoitlar va didaktik imkoniyatlarni ta'minlash o'ziga xos ahamiyat kasb etadi.

Kadrlar salohiyati jamiyatning iqtisodiy, siyosiy va ma'naviy barqarorligini ta'minlovchi asosiy omillardan biridir. Malakali, bilimli va yuksak ma'naviyatli kadrlar jamiyatda innovatsion rivojlanishni ta'minlaydi, ijtimoiy muammolarni hal etishda muhim rol o'ynaydi hamda davlat boshqaruvi tizimining samaradorligini oshiradi. Shu bilan birga, kadrlar salohiyatining yetarli darajada rivojlanmaganligi ijtimoiy tengsizlik, ishsizlik, boshqaruvdagi samarasizlik kabi muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Bu esa jamiyat barqarorligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Jamiyat barqarorligini ta'minlashda kadrlar salohiyatini yuksaltirish masalasi faqat iqtisodiy yoki tashkiliy muammo bo'lib qolmay, balki chuqur ijtimoiy-falsafiy mazmun kasb etadi. Chunki bu jarayon insonning bilim, tafakkur, qadriyatlar va ma'naviy dunyosining rivojlanishi bilan chambarchas bog'liqdir. Kadrlar tayyorlash tizimida zamonaviy yondashuvlarni joriy etish, ta'lim sifati va samaradorligini oshirish, yosh avlodni har tomonlama barkamol etib tarbiyalash muhim vazifalardan hisoblanadi.

Shuningdek, kadrlar salohiyatini yuksaltirish jarayonida innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish, ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish, uzluksiz ta'lim tizimini rivojlantirish muhim o'rin tutadi. Bu esa nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshiradi, balki jamiyatda ijtimoiy adolat, barqarorlik va farovonlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Guliston davlat pedagogika institutida o'tkazilayotgan "Uzluksiz ta'lim tizimida malakali mutaxassislarni tayyorlashning muammo va yechimlari: 5E modeli mohiyati, xorijiy tajribalar" mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjuman mazkur yo'nalishda olib borilayotgan ilmiy izlanishlarni muhokama qilish, mavjud muammolarni aniqlash va ularning yechimlarini ishlab chiqish uchun muhim ilmiy maydon hisoblanadi. Ushbu anjuman doirasida kadrlar salohiyatini oshirishning nazariy va amaliy jihatlarini, inson kapitalini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari, ta'lim tizimini

takomillashtirish, zamonaviy boshqaruv mexanizmlarini joriy etish kabi masalalar keng qamrovda tahlil etiladi.

Mazkur anjuman materiallari uzluksiz ta'lim tizimida malakali kadrlar tayyorlashning dolzarb muammolarini chuqur o'rganish, amaliy tavsiyalar ishlab chiqishda muhim manba bo'lib xizmat qiladi. Shu jihatdan, mazkur ilmiy-amaliy anjuman mamlakatimizda malakali kadrlar tayyorlash, zamonaviy yondashuvlar va xorijiy tajribalar asosida ularning kasbiy kompetentligini rivojlantirish yo'lida muhim ahamiyat kasb etadi.

Guliston davlat pedagogika instituti
rektori J.X.KARSHIBAYEV

anjumanlarda ishtirok etishi va nufuzli ilmiy jurnallarda maqola chop etishini rag'batlantiruvchi mexanizmlarni joriy etish orqali sohada ilmiy salohiyatni yuksaltirish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947-sonli "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni. – Toshkent, 2017.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 16 avgustdagi PQ-3226-sonli "Maktabgacha ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qarori. – Toshkent, 2017.
3. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – Toshkent: O'zbekiston, 2016. – 56 b.
4. Avloniy A. Turkiy guliston yoxud axloq. – Toshkent: O'qituvchi, 1992. – 160 b.
5. Sharipova Sh. Maktabgacha pedagogika. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2017. – 320 b.
6. Fozilova G. Maktabgacha ta'limda xorijiy tajribalarning o'rni. // Maktabgacha ta'lim jurnali. – 2019. – №3. – B. 45-50.
7. Xasanboyeva O. va boshq. Pedagogika nazariyasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2018. – 420 b.
8. Urazaeva L. O'zbekiston maktabgacha ta'lim tizimida xorij tajribasi integratsiyasi masalalari. // Ta'lim muammolari. – 2020. – №1. – B. 67-72.
9. Dewey J. Democracy and Education. An Introduction to the Philosophy of Education. – New York: The Free Press, 1966. – 384 p.
10. Montessori M. The Montessori Method. – New York: Schocken Books, 1964. – 377 p.
11. Vygotsky L.S. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. – Cambridge, MA: Harvard University Press, 1978. – 159 p.

Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila hamkorligi ahamiyatining rivojlangan xorijiy mamlakatlar tajribasi asosida tahlil etilishi.

Oripova A'lo O'ktam qizi

Guliston davlat Pedagogika instituti tayanch doktoranti

e-mail: oripovaalojon@gmail.com Tel: +99895 129 97

01

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila hamkorligining mazmuni, ahamiyati hamda rivojlangan xorijiy mamlakatlar tajribasi asosida tashkil etish mexanizmlari tahlil qilingan. Shvetsiya, Finlyandiya, AQSH va Turkiya misolida ota-onalar bilan samarali hamkorlikning zamonaviy shakllari yoritilgan. Tadqiqot

natijasida oila va maktabgacha ta'lim tashkiloti o'rtasida uzviy hamkorlikni yo'lga qo'yish bolaning har tomonlama rivojlanishida muhim omil ekanligi asoslangan.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, oila, hamkorlik, xorijiy tajriba, pedagogik jarayon, rivojlanish, innovatsiya.

Maktabgacha ta'limning hozirgi holati haqida gapirganda, mavjud qiyinchiliklarga qaramay, u xalqimizning eng yaxshi an'alarini saqlab qolishga muvaffaq bo'lganini alohida ta'kidlash lozim. Pedagogik jarayon bolani har tomonlama rivojlantirishning barcha asosiy yo'nalishlarini jumladan: jismoniy tarbiya, atrof-muhit bilan tanishtirish, badiiy-estetik tarbiya va boshqalarni o'z ichiga oladi. Bolalar salomatligini muhofaza qilish va mustahkamlash bo'yicha chora-tadbirlar tizimi yo'lga qo'yilgan, komplekslik prinsipi saqlanadi, pedagogik jarayonning turli jihatlarini uyg'unlashtiruvchi dasturlar qo'llanilmoqda.

Bugungi kunda mamlakatimizda maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila o'rtasidagi hamkorlikning ahamiyati ortib borayotganiga qaramay, ushbu jarayon ko'pincha tizimsiz va metodik jihatdan yetarli asoslanmagan holda tashkil etilmoqda. Natijada ota-onalarning ta'lim-tarbiya jarayonidagi ishtiroki sustlashib, bolalarning har tomonlama rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Shu jihatdan, mazkur tadqiqot doirasida rivojlangan xorijiy mamlakatlar tajribasi asosida samarali hamkorlik mexanizmlarini o'rganish dolzarb masala hisoblanadi.

Shu o'rinda bolalarning ta'lim va tarbiyasini samarali tashkil etishda faqatgina ta'lim tashkilotlari emas balki oilaning muhiti va unda shakllangan va shakllanmagan qadriyatlarning ta'sirida namoyon bo'lishini esdan chiqarmagan holda olib borishimiz lozim.

Ma'lumki, MTT dagi bolalar, ota-onalar va pedagog xodimlar maktabgacha ta'lim jarayonining ishtirokchilaridir. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 77-moddasida ota-onalar va ularning o'rnini bosuvchi shaxslar o'z farzandlarini voyaga yetguniga qadar boqishi, ularning tarbiyasi, ta'lim olishi, sog'lom, to'laqonli va har tomonlama kamol topishi to'g'risida g'amxo'rlik qilishga majbur ekanliklari belgilab qo'yilganligan.²⁴

Shuningdek O'zbekiston Respublikasi "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi qonunining 38-moddasida bolaning qonuniy vakillarining huquq va majburiyatlari belgilab berilgan. Bolaning qonuniy vakillari bolaning huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish, o'z bolasi uchun maktabgacha ta'lim shaklini va ta'lim olish tilini tanlash, maktabgacha ta'lim tashkilotlari ma'muriyatidan maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risidagi qonun hujjatlarida nazarda tutilgan zarur shart-sharoitlar ta'minlanishini talab qilish, maktabgacha bo'lgan yoshdagi bolani rivojlantirish, unga maktabgacha ta'lim va tarbiya berish masalalari yuzasidan davlat organlariga murojaat qilish, bolaga nisbatan hurmat bilan munosabatda bo'lishni talab qilish, maktabgacha ta'lim tashkilotidagi ta'lim-tarbiya jarayonining tashkil etilishida ishtirok etish, davlat maktabgacha ta'lim tashkilotining kuzatuv kengashi tarkibini

²⁴ O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: "O'zbekiston", 2023-y. – 77-modda.

saylash va unga saylanish, bolaning qonuniy vakillari qonun hujjatlariga va shartnomaga muvofiq boshqa huquqlarga ham ega bo'lishi mumkin. Bolaning qonuniy vakillari: bolaning jismoniy sog'lig'i, ruhiy holati haqida qayg'urishi, uning tabiiy qobiliyatlari, ishtiyoqlari va iste'dodlarini rivojlantirish uchun zarur shart-sharoitlar yaratishi, bolaning maktabgacha ta'lim tashkilotlarida maktabgacha ta'lim va tarbiya olishiga ko'maklashishi yoki uning oilada ta'lim va tarbiya olishini ta'minlashi, maktabgacha ta'lim tashkilotlaridagi ta'lim-tarbiya jarayoni boshqa ishtirokchilarining sha'ni, qadr-qimmatini va ishchanlik obro'sini hurmat qilishi, bolalarni Vatanga muhabbat, mehnatga, o'z xalqining milliy, tarixiy, madaniy qadriyatlariga, shuningdek umuminsoniy qadriyatlarga hurmat bilan munosabatda bo'lish, atrof-muhitga ehtiyotkorona munosabatda bo'lish ruhida tarbiyalashi, oilada bolaning har tomonlama rivojlanishi, ta'lim va tarbiya olishi uchun zarur shart-sharoitlarni ta'minlashi shart. Bolaning qonuniy vakillarining zimmasida qonunchilikka muvofiq boshqa majburiyatlar ham bo'lishi mumkin.²⁵

Yuqoridagi keltirilgan qonuniy hujjatlardan ma'lumki ota-onalarning farzandlari tarbiyasi borasidagi qonuniy majburiyatlari maktabgacha ta'lim tizimidagi pedagogik jarayonlar bilan uzviy bog'liq ekanligini ko'rsatadi. Quyida bir nechta maktabgacha ta'lim tizimi ilg'or rivojlangan mamlakatlarda maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila hamkorligining ijtimoiy va pedagogik imkoniyatlari haqida ko'rib chiqamiz. Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila hamkorligi rivojlangan davlatlarda nafaqat pedagogik, balki ijtimoiy tizim sifatida ham muhim ahamiyat kasb etib, bolaning har tomonlama rivojlanishi, ijtimoiylashuvi va ta'lim sifatini oshirishda asosiy omillardan biri sifatida namoyon bo'ladi.

Shvetsiyada maktabgacha ta'lim tizimi yuqori darajada rivojlangan bo'lib, u "förskola"(MTT) shaklida tashkil etiladi va davlat tomonidan qat'iy tartibga solinadi. Ushbu tizim Swedish National Agency for Education tomonidan ishlab chiqilgan o'quv dasturi asosida faoliyat yuritadi. Shvetsiya tajribasining eng muhim jihati — maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila o'rtasidagi hamkorlikning tizimli va majburiy tarzda yo'lga qo'yilganligidir. Bu yerda ota-onalar ta'lim jarayonining faol ishtirokchisi sifatida qaraladi va pedagoglar bilan teng huquqli hamkorlikda bolalarning rivojlanishiga hissa qo'shadi.²⁶

Har bir bola uchun individual rivojlanish yondashuvi qo'llanilib, uning ta'limiy ehtiyojlari ota-onalar bilan birgalikda aniqlanadi. Pedagoglar muntazam ravishda ota-onalar bilan uchrashuvlar o'tkazib, bolalarning rivojlanishi, qiziqishlari va muammolarini muhokama qiladi. Shu bilan birga, ota-onalar ta'lim jarayonini baholashda ham ishtirok etadi, bu esa tizimda ochiqlik va shaffoflikni ta'minlaydi. Zamonaviy texnologiyalar orqali ota-onalar bilan doimiy aloqa yo'lga qo'yilgan bo'lib, bu hamkorlikning samaradorligini oshiradi. Umuman olganda, Shvetsiya maktabgacha

²⁵ O'zbekiston Respublikasining ***"Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"***gi O'RQ-595-son Qonuni (2019-yil 16-dekabrda imzolangan). // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 16.12.2019-y., 03/19/595/4160-son.

²⁶ Swedish National Agency for Education. *Curriculum for the Preschool Lpfö 18*. Stockholm, 2018.

ta'lim tizimi oila va ta'lim tashkiloti o'rtasida uzviy bog'liqlikni ta'minlash orqali bolalarning har tomonlama rivojlanishiga xizmat qiladi.²⁷ Masalan, Shvetsiyadagi bir maktabgacha ta'lim tashkilotida bola yangi o'quv yilini boshlaganda pedagoglar va ota-onalar ishtirokida "rivojlanish suhbatlari" o'tkaziladi. Ushbu jarayonda bola haqida quyidagi ma'lumotlar birgalikda muhokama qilinadi:

- bolaning qiziqishlari (masalan, rasm chizishga qiziqishi)
- xulq-atvori va ijtimoiy moslashuvi
- rivojlantirish zarur bo'lgan ko'nikmalar

Shundan so'ng pedagog va ota-onalar hamkorlikda bolaning individual rivojlanish yo'lini belgilaydi. Masalan, agar bola rasm chizishga qiziqsa, bog'chada unga ko'proq ijodiy mashg'ulotlar tashkil etiladi, ota-onaga esa uyda shu faoliyatni davom ettirish tavsiya etiladi.

Finlyandiyada maktabgacha ta'lim tizimi yuqori sifat, tenglik va individuallashtirish tamoyillariga asoslanadi hamda davlat tomonidan markazlashgan holda tartibga solinadi. Ushbu tizim Finnish National Agency for Education tomonidan ishlab chiqilgan "Early Childhood Education and Care (ECEC) National Core Curriculum" ("Erta bolalik ta'limi va parvarishi bo'yicha milliy asosiy o'quv dasturi") asosida amalga oshiriladi. Finlyandiya modelining asosiy xususiyati — "oilalar markazli yondashuv" bo'lib, bunda ota-onalar bola rivojlanishining muhim subyekti sifatida qaraladi. Har bir bola uchun individual rivojlanish rejasi (ECEC plan) ota-onalar bilan hamkorlikda tuziladi va bu jarayonda bolaning ehtiyojlari, qiziqishlari hamda rivojlanish darajasi hisobga olinadi.²⁸

Shuningdek, pedagoglar va ota-onalar o'rtasida muntazam muloqot yo'lga qo'yilgan bo'lib, rivojlanish suhbatlari orqali bolaning yutuqlari va muammolari birgalikda tahlil qilinadi. Finlyandiyada "educare" modeli asosida ta'lim, tarbiya va parvarish integratsiyasi ta'minlanadi, bu esa bola rivojlanishining uzluksizligini kafolatlaydi. Bundan tashqari, ota-onalarga pedagogik maslahatlar berish, raqamli platformalar orqali aloqa qilish kabi shakllar hamkorlik samaradorligini oshiradi². Umuman olganda, Finlyandiya tajribasi maktabgacha ta'lim tashkiloti va oilalar o'rtasidagi hamkorlikni tizimli tashkil etish orqali bolalarning har tomonlama rivojlanishiga erishish mumkinligini ko'rsatadi.

AQShda maktabgacha ta'lim tizimi federal va shtat darajasida boshqarilib, unda oilalar bilan hamkorlik muhim pedagogik tamoyil sifatida qaraladi. Ayniqsa Head Start Program dasturi doirasida ota-onalarni ta'lim jarayoniga faol jalb etish ustuvor vazifa hisoblanadi. Mazkur dastur kam ta'minlangan oilalar farzandlariga nafaqat ta'lim, balki ijtimoiy, psixologik va sog'liqni saqlash xizmatlarini ham taqdim etadi. AQSh modelining asosiy xususiyati "family engagement" (oilalar bilan hamkorlik) konsepsiyasiga asoslangan bo'lib, bunda ota-onalar ta'lim jarayonining teng huquqli

²⁷ OECD. *Starting Strong 2017: Key OECD Indicators on Early Childhood Education and Care*. Paris, 2017.

²⁸ Finnish National Agency for Education. *National Core Curriculum for Early Childhood Education and Care*. Helsinki, 2018.

ishtirokchisi sifatida qaraladi.²⁹

Pedagoglar ota-onalar bilan muntazam muloqot o'rnatadi, uyga tashkil etadi hamda ota-onalarga bolaning rivojlanishini qo'llab-quvvatlash bo'yicha amaliy tavsiyalar beradi. Shu bilan birga, ota-onalar ta'lim muassasasidagi qaror qabul qilish jarayonlarida ham ishtirok etib, "Parent Committee" kabi tuzilmalar orqali bog'cha faoliyatini baholashda qatnashadi. Bu esa ta'lim jarayonining ochiqligi va samaradorligini oshiradi. Umuman olganda, AQSh tajribasi maktabgacha ta'lim tizimida oila bilan hamkorlikni kuchaytirish orqali bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlash mumkinligini ko'rsatadi.

Turkiyada maktabgacha ta'lim tizimi davlat tomonidan boshqarilib, "Ministry of National Education"(Milliy ta'lim Vazirligi) tomonidan ishlab chiqilgan "*Okul Öncesi Eğitim Programı*" (**Maktabgacha ta'lim dasturi**) asosida amalga oshiriladi. Ushbu tizimda oila bilan hamkorlik "aile katılımı"(oila bilan hamkorlik) konsepsiyasi asosida tashkil etilib, ota-onalarni ta'lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylantirish muhim vazifa hisoblanadi. Mazkur yondashuvga ko'ra, ota-onalar bolalarning rivojlanish jarayonida pedagoglar bilan hamkorlikda ishtirok etadi, ularning qiziqishlari, ehtiyojlari va rivojlanish darajasi birgalikda tahlil qilinadi.³⁰

Shuningdek, maktabgacha ta'lim muassasalarida ota-onalar uchun seminarlar, treninglar va maslahatlar tashkil etilib, ularning pedagogik savodxonligini oshirishga alohida e'tibor qaratiladi. Pedagoglar ota-onalar bilan muntazam muloqot o'rnatib, bolaning rivojlanishi haqida doimiy axborot almashadi, ayrim hollarda uyga tashriflar ham amalga oshiriladi. Bundan tashqari, yozma va raqamli aloqa vositalari orqali hamkorlik mustahkamlanadi. Umuman olganda, Turkiya tajribasi maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila o'rtasidagi hamkorlikni tizimli yo'lga qo'yish orqali bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlash mumkinligini ko'rsatadi.

Keltirilgan davlatlar maktabgacha va oila hamkorligining qiyosiy tahlili.

T/R	Mamlakat	Hamkorlik shakli	Kuchli jihati	O'ziga xosligi
1	Shvetsiya	Individual yondashuv	Ota-onalar baholashda ishtirok etadi	Majburiy tizim
2	Finlyandiya	Oila markazli model	Uzluksizlik	"Educare" modeli
3	AQSh	Family engagement	Ijtimoiy integratsiya	Home visiting
4	Turkiya	Aile katılımı	Faol jalb qilish	Trening tizimi

Yuqoridagi ta'lim samaradorligi yuqori bo'lgan mamlakatlarning oila va MTT hamkorligi tizimli yo'lga qo'yilgan va muhim ahamiyatga ega jarayon sifatida e'tirof etiladi. Shuningdek ota-onalar ta'lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylanganligi, innovatsion texnologiyalar hamkorlikni kuchaytirganligi, va pedagoglarning

²⁹ Head Start Program. *Head Start Program Performance Standards*. Washington, DC, 2016.

³⁰ Ministry of National Education (Turkey). *Okul Öncesi Eğitim Programı*. Ankara, 2013.

muntazam ota-onalar bilan aloqada bo'lib ularni ham ta'lim tarbiya jarayonining faol ishtirokchilariga aylantirib borishda samarali metodlarning qo'llaganligi maktabgacha ta'lim jarayonida o'z hosilini bermoqda.

Xorijiy tajribalar tahlili shuni ko'rsatadiki, maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila o'rtasidagi hamkorlikni tizimli tashkil etish bolaning har tomonlama rivojlanishida muhim omil hisoblanadi. Shu bois, pedagoglarning kasbiy kompetensiyasini oshirish, ota-onalar bilan ishlashning zamonaviy metodlarini joriy etish hamda hamkorlik mexanizmlarini takomillashtirish zarur.

Fikrimizcha, maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila o'rtasida samarali hamkorlikni tashkil etish, avvalo, pedagog-tarbiyachilarning mazkur jarayonning mohiyati va ijtimoiy-pedagogik ahamiyatini chuqur anglab yetishidan boshlanadi. Shu bilan birga, pedagoglar ota-onalar bilan ishlashning zamonaviy metod va shakllarini puxta egallab, ularni amaliyotga izchil tatbiq etishi muhim ahamiyat kasb etadi. Keyingi bosqichda esa ota-onalarga ham hamkorlikning mazmun-mohiyati tizimli ravishda tushuntirilib, ularning ta'lim-tarbiya jarayonidagi faol ishtiroki rag'batlantirib borilishi zarur.

Bunday yondashuv natijasida ta'lim jarayonining barcha subyektlari o'rtasida hamkorlik madaniyati shakllanib, har ikki tomonning mas'uliyati va faolligi ortadi. Natijada esa tarbiyalanuvchilarning har tomonlama rivojlanishi jadallashadi, ularning ijtimoiylashuv jarayoni samarali kechadi hamda maktabgacha ta'limning umumiy sifati sezilarli darajada oshadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: "O'zbekiston", 2023-y. – 77-modda.
2. O'zbekiston Respublikasining "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida" gi O'RQ-595-son Qonuni (2019-yil 16-dekabrda imzolangan). // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 16.12.2019-y., 03/19/595/4160-son.
3. Saidova, B.N. Oilaviy va axloqiy qadriyatlarni tarbiyalashda oila va maktab hamkorligi – pedagogik muammo // *[Maktabgacha va maktab ta'limi jurnali]*. – Toshkent, 2025 yil. – №1-son. – B. 119–121.
4. Swedish National Agency for Education. *Curriculum for the Preschool Lpfö 18*. Stockholm, 2018.
5. OECD. *Starting Strong 2017: Key OECD Indicators on Early Childhood Education and Care*. Paris, 2017.
6. Finnish National Agency for Education. *National Core Curriculum for Early Childhood Education and Care*. Helsinki, 2018.
7. Head Start Program. *Head Start Program Performance Standards*. Washington, DC, 2016.
8. Ministry of National Education (Turkey). *Okul Öncesi Eğitim Programı*. Ankara, 2013.

	PRIMARY SCHOOL TEACHERS	
80	Suyarova Aziza Xurshid qizi. PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL FEATURES OF PREPARING FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS TO DEVELOP PUPILS' COMMUNICATIVE COMPETENCIES	949
81	To'raqulova Malohat Bahodir qizi. BO'LAJAK TARBIYACHILARNI METODIK TAYYORGARLIGINI RIVOJLANISHINING XORIJIY TAJRIBALARI VA TEXNOLOGIYALARI	956
82	Donabayeva Zebuniso Ma'rufjon qizi. BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING REFLEKSIV YONDASHUV ASOSIDA PEDAGOGIK KOMPETENTLIKNI RIVOJLANTIRISH MODEL	959
83	Donabayeva Zebuniso Ma'rufjon qizi. BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING PEDAGOGIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI	962
84	Azima Sayfullayeva. SHAXSGA YO'NALTIRILGAN TA'LIM TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA 5-7-SINF O'QUVCHILARINING MA'NAVIY-AXLOQIY SIFATLARINI SHAKLLANTIRISH IMKONIYATLARI	965
85	<i>Zakiryayeva Durdona Nazar qizi.</i> ZAMONAVIY TA'LIM PARADIGMASIDA MAKTAB O'QUVCHILARINI KASB-HUNARGA YO'NALTIRISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI	968
86	Rahmonova Madinabonu. 5E MODEL ASOSIDA MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI TARBIYACHILARINI TAYYORLASHDA XORIJIY TAJRIBALARDAN FOYDALANISH	970
87	Baxranova Xumora Sadirdinovna ZAMONAVIY TALABLAR ASOSIDA MAKTAB O'QUVCHILARINI KASB-HUNARGA YO'NALTIRISH ISHLARINI TASHKIL QILISH	971
88	Otaqulova Mohinur. BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINI TAYYORLASHGA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR	973
89	H.O. Abdullayeva. MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI TARBIYACHILARINI TAYYORLASHDA XORIJIY TAJRIBALARDAN FOYDALANISH.	974
90	Oripova A'lo O'ktam qizi. MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI VA OILA HAMKORLIGI AHAMIYATINING RIVOJLANGAN XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI ASOSIDA TAHLIL ETILISHI.	979
91	Ashirova Sojida Baxromovna, Ergashova Dilafro'z. MAKTABGACHA TA'LIM TARBIYACHILARIDA IQTISODIY TUSHUNCHALARNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI	985
92	<i>Xafizova Umida Jo'raboy qizi.</i> KOMPETENTSIYAVIY YONDASHUV ASOSIDA PEDAGOGIK OLIY TA'LIM JARAYONIDA TALABALARNING INKLYUZIV TAYYORGARLIGINI RIVOJLANTIRISH	988
93	<i>Xafizova Umida Jo'raboy qizi</i> PEDAGOGIK OLIY TA'LIM JARAYONIDA TALABALARNING INKLYUZIV TAYYORGARLIGINI KOMPETENTSIYAVIY YONDASHUV ASOSIDA RIVOJLANTIRISH MODEL	991
94	G'aniyeva Maftuna Abduaziz qizi. BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING MANTIQUIY FIKRLASHINI RIVOJLANTIRISHGA	996

**“UZLUKSIZ TA’LIM TIZIMIDA MALAKALI
MUTAXASSISLARNI TAYYORLASHNING MUAMMO VA
YECHIMLARI: 5 E MODEL MOHIYATI, XORIJIY
TAJRIBALAR” MAVZUSIDA RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
ANJUMAN MATERIALLARI**

2026-YIL 22-23-MAY

Bosishga ruxsat etildi. 04.06.2026 y.
Qog`oz bichimi 60x84 1/16.
Times New Roman garniturasida terildi.
Ofset uslubida oq qog`ozda chop etildi.
Nashriyot hisob tabog`i 54. 5, Adadi 100. Buyurtma № 71
Bahosi kelishuv asosida

“BROK CLASS SERVIS” MChJ bosmaxonasida chop etildi.
Manzil: Toshkent shahar Zargarlik ko'chasi, Segizbayeva 10a.